

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2001

Vyhlásené: 05.04.2001

Časová verzia predpisu účinná od: 05.04.2001

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

120

PRESEDA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

vyhlasuje úplné znenie zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok), ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom č. 57/1965 Zb., zákonom č. 58/1969 Zb., zákonom č. 149/1969 Zb., zákonom č. 48/1973 Zb., zákonom č. 29/1978 Zb., zákonom č. 43/1980 Zb., zákonom č. 159/1989 Zb., zákonom č. 178/1990 Zb., zákonom č. 303/1990 Zb., zákonom č. 558/1991 Zb., zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 6/1993 Z. z., zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 156/1993 Z. z., zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 178/1993 Z. z., zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 247/1994 Z. z., nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 222/1998 Z. z., zákonom č. 256/1998 Z. z., zákonom č. 272/1999 Z. z., zákonom č. 173/2000 Z. z. a zákonom č. 366/2000 Z. z.

ZÁKON O TRESTNOM KONANÍ SÚDNOM (TRESTNÝ PORIADOK)

Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ

SPOLOČNÉ USTANOVENIA

PRVÁ HLAVA

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

§ 1

Účel zákona

(1) Účelom Trestného poriadku je upraviť postup orgánov činných v trestnom konaní tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní. Konanie pritom musí pôsobiť na upevňovanie zákonnosti, na predchádzanie a zamedzovanie trestnej činnosti, na výchovu občanov v duchu dôsledného zachovávania zákonov a pravidiel občianskeho spolužitia i čestného plnenia povinností k štátu a spoločnosti.

(2) Pomáhať k dosiahnutiu účelu trestného konania je právom a podľa ustanovení tohto zákona i povinnosťou občanov.

§ 2

Základné zásady trestného konania

(1) Nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený ináč než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje tento zákon.

(2) Dokiaľ právoplatným odsudzujúcim rozsudkom súdu nie je vyslovená vina, nemožno na toho, proti komu sa vedie trestné konanie, hľadiť, akoby bol vinný.

(3) Prokurátor je povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel; výnimky sú prípustné len podľa zákona alebo podľa vyhlásenej medzinárodnej zmluvy.

(4) Ak tento zákon neustanovuje niečo iné, postupujú orgány činné v trestnom konaní z úradnej povinnosti; musia trestné veci prejednávať čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať občianske práva zaručené ústavou. Na obsah petícií zasahujúcich do plnenia týchto povinností orgány činné v trestnom konaní neprihliadajú.

(5) Orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. S rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy, nečakajúc na návrh strán. Priznanie obvineného nezbavuje orgány činné v trestnom konaní povinnosti preskúmať všetky okolnosti prípadu.

(6) Orgány činné v trestnom konaní hodnotia dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstarali orgány činné v trestnom konaní, alebo niektorá zo strán.

(7) Všetky orgány činné v trestnom konaní spolupracujú so záujmovými združeniami občanov a využívajú ich výchovné pôsobenie.

(8) Trestné stíhanie pred súdmi je možné len na základe obžaloby podanej prokurátorom.

(9) V trestnom konaní pred súdom rozhoduje senát alebo samosudca; predseda senátu alebo samosudca rozhodujú sami len tam, kde to zákon výslovne ustanovuje. Ak v prípravnom konaní rozhoduje súd v prvom stupni, rozhodnutie robí sudca.

(10) Trestné veci sa pred súdom prejednávajú verejne tak, aby sa občania mohli prejednávania zúčastniť a pojednávanie sledovať. Pri hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí smie byť verejnosť vylúčená len v prípadoch výslovne ustanovených v tomto zákone.

(11) Konanie pred súdmi je ústne; dôkaz výpoveďami svedkov, znalcov a obvineného sa vykonáva spravidla tak, že súd uvedené osoby sám vyslúcha.

(12) Pri rozhodovaní na hlavnom pojednávaní, ako aj na verejnom alebo neverejnom zasadnutí smie súd prihliadnuť len na tie dôkazy, ktoré boli pri tomto konaní vykonané.

(13) Ten, proti komu sa trestné konanie vedie, musí byť v každom období konania poučený o právach umožňujúcich mu plné uplatnenie obhajoby a o tom, že si tiež môže zvoliť obhajcu; všetky orgány činné v trestnom konaní sú povinné umožniť mu uplatnenie jeho práv.

(14) Každý je oprávnený používať pred orgánmi činnými v trestnom konaní svoj materinský jazyk.

Spolupráca so záujmovými združeniami občanov

§ 3

(1) Orgány činné v trestnom konaní spolupracujú so záujmovými združeniami občanov, aby posilnili výchovné pôsobenie trestného konania a aj týmto spôsobom trestnú činnosť zamedzovali a ju predchádzali.

(2) Záujmové združenia občanov môžu upozorňovať orgány činné v trestnom konaní na prípady porušenia zákonnosti a dávať tak podnet na začatie trestného stíhania. Môžu navrhovať, aby súd na prehĺbenie výchovného účinku trestného konania prejednal vec na pracovisku obvineného alebo v mieste jeho bydliska. So záujmovými združeniami občanov súd spolupracuje pri zabezpečení účasti občanov na pojednávaní súdu; tieto združenia spolupôsobia podľa ustanovení tohto zákona a pri výchove osôb podmienene odsúdených a podmienene prepustených; pomáhajú tiež vytvárať podmienky, aby odsúdený žil po vykonaní trestu riadnym životom.

§ 4

(1) Záujmovými združeniami občanov, ktorými sa na účely tohto zákona rozumejú najmä odborové a iné spoločenské organizácie, pracovné kolektívy a cirkvi, s výnimkou politických strán a politických hnutí môžu po prerokovaní v kolektíve ponúknuť prevzatie záruky za nápravu obvineného, ak majú dôvodne za to, že sú tu predpoklady, aby sa obvinený pôsobením kolektívu napravil. Súd, ktorému bol poslaný takýto návrh, prejedná vec na hlavnom pojednávaní spravidla pred kolektívom záujmového združenia občanov, a ak sa rozhodne záruku prijať, vezme na ňu zreteľ pri rozhodovaní o treste. Môže najmä, pokiaľ to Trestný zákon pripúšťa, povoliť podmienený odklad výkonu trestu alebo uložiť iný druh trestu, ktorý nie je spojený s odňatím slobody, alebo upustiť od potrestania.

(2) Záujmové združenie, ktoré prevzalo záruku, stará sa o prevýchovu a nápravu obvineného, ktorý mu bol na záruku zverený, a dbá, aby nahradil škodu, ktorú spôsobil trestným činom.

§ 5

Záujmové združenia uvedené v § 4 ods. 1 majú právo vyslať na prejednanie veci pred okresným a krajským súdom ako odvolacím súdom svojho zástupcu, ktorý sa potom na podklade uznesenia súdu zúčastní pojednávania podľa ustanovení tohto zákona a súdu tlmočí stanovisko ich kolektívu k prejednávanej trestnej veci, k osobe páchatela a k možnostiam jeho nápravy (§ 183).

§ 6

(1) Záujmové združenia uvedené v § 4 ods. 1 môžu ponúknuť, že prevezmú záruku za dovriešenie nápravy odsúdeného, a žiadať na tomto podklade o jeho podmienené prepustenie z trestu odňatia slobody alebo o podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti alebo zákazu pobytu. Na získanie podkladov pre takúto žiadosť môžu sa informovať o stave prevýchovy odsúdeného.

(2) Uvedené záujmové združenia môžu tiež navrhnúť, aby väzba obvineného bola nahradená ich zárukou (§ 73), a podávať za odsúdeného žiadosť o udelenie milosti a o zahľadenie odsúdenia.

Súčinnosť štátnych orgánov, obcí a iných právnických osôb a fyzických osôb

§ 7

Orgány činné v trestnom konaní sú povinné si navzájom pomáhať pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto zákona.

§ 8

(1) Štátne orgány, obce a iné právnické osoby, ako aj fyzické osoby, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť podľa osobitných predpisov, sú povinné pomáhať orgánom činným v trestnom konaní pri plnení ich úloh, najmä urýchlene vybavovať ich dožiadania. Štátne orgány sú

ďalej povinné bez meškania oznamovať prokurátorovi alebo policajným orgánom skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin.

(2) Údaje, ktoré sú inak predmetom bankového tajomstva, smie v prípravnom konaní požadovať len prokurátor. Vyšetrovateľ alebo policajný orgán potrebujú na také dožiadanie predchádzajúci súhlas prokurátora. V konaní pred súdom môže také údaje požadovať predseda senátu.

(3) Ak sú údaje uvedené v odseku 2 potrebné na preverenie oznámení a iných podnetov (§ 158 ods. 4) týkajúcich sa obzvlášť závažných trestných činov (§ 41 ods. 2 Trestného zákona), trestných činov uvedených v treťom oddiele tretej hlavy osobitnej časti Trestného zákona (ďalej len „korupcia“) a trestného činu podľa § 158 Trestného zákona, smie ich prokurátor požadovať aj mimo prípravného konania.

(4) Ustanoveniami odsekov 1 a 2 nie je dotknutá povinnosť zachovávať štátne tajomstvo.

§ 8a

Poskytovanie informácií o trestnom konaní

(1) Orgány činné v trestnom konaní informujú o svojej činnosti verejnosť poskytovaním informácií oznamovacím prostriedkom. Pritom dbajú na to, aby neohrozovali objasnenie skutočností dôležitých na posúdenie veci, nezverejňovali o osobách, ktoré majú účasť na trestnom konaní, údaje, ktoré priamo nesúvisia s trestnou činnosťou, a aby neporušili zásadu, že dokiaľ právoplatným odsudzujúcim rozsudkom nie je vina vyslovená, nemožno na toho, proti komu sa vedie trestné konanie, hľadiť, akoby bol vinný (§ 2 ods. 2).

(2) Z dôvodov uvedených v odseku 1 orgány činné v trestnom konaní odopru poskytnutie informácií.

§ 9

Posudzovanie predbežných otázok

(1) Orgány činné v trestnom konaní posudzujú predbežné otázky, ktoré sa v konaní vyskytujú, samostatne; ak je tu však o takej otázke právoplatné rozhodnutie súdu alebo iného štátneho orgánu, sú orgány činné v trestnom konaní takým rozhodnutím viazané, pokiaľ nejde o posúdenie viny obvineného.

(2) Orgány činné v trestnom konaní nie sú oprávnené samostatne riešiť predbežné otázky týkajúce sa osobného stavu, o ktorých sa rozhoduje v konaní o občianskoprávných veciach. Ak rozhodnutie o takej otázke nebolo ešte vydané, vyčkajú jeho vydanie.

§ 10

Vyňatie z právomoci orgánov činných v trestnom konaní

(1) Z právomoci orgánov činných v trestnom konaní podľa tohto zákona sú vyňaté osoby požívajúce imunity a výsady podľa zákona alebo medzinárodného práva.

(2) Ak vznikne pochybnosť o tom, či alebo do akej miery je niekto vyňatý z právomoci orgánov činných v trestnom konaní podľa tohto zákona, musí sa o tom vyžiadať vyjadrenie ministra spravodlivosti; toto vyjadrenie je pre všetky orgány činné v trestnom konaní záväzné.

§ 11

Nepripustnosť trestného stíhania

(1) Trestné stíhanie nemožno začať, a ak bolo už začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené,

- a) ak to nariadi prezident republiky, použijúc svoje právo udeľovať milosť alebo amnestiu,
- b) ak je trestné stíhanie premlčané,
- c) ak ide o osobu, ktorá je vyňatá z právomoci orgánov činných v trestnom konaní (§ 10), alebo o osobu, na stíhanie ktorej podľa zákona je potrebný súhlas, ak taký súhlas nebol oprávneným orgánom daný,
- d) ak ide o osobu, ktorá pre nedostatok veku nie je trestne zodpovedná,
- e) proti tomu, kto zomrel,
- f) proti tomu, proti komu sa skoršie stíhanie pre ten istý skutok skončilo právoplatným rozsudkom súdu alebo bolo právoplatne zastavené, ak rozhodnutie nebolo v predpísanom konaní zrušené,
- g) proti tomu, proti komu sa skoršie stíhanie pre ten istý skutok skončilo právoplatným rozhodnutím iného orgánu na stíhanie trestných činov oprávneného, ak rozhodnutie nebolo v predpísanom konaní zrušené,
- h) ak je trestné stíhanie podmienené súhlasom poškodeného a súhlas nebol daný alebo bol vzatý späť (§ 163a), alebo
- ch) ak tak ustanovuje vyhlásená medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná.

(2) V trestnom stíhaní, ktoré bolo zastavené z dôvodu uvedeného v odseku 1 písm. a) alebo b), sa však pokračuje, ak vyhlási obvinený do troch dní odvtedy, čo mu bolo uznesenie o zastavení trestného stíhania oznámené, že na prejednaní veci trvá. O tom treba obvineného poučiť.

§ 12

Výklad niektorých pojmov

(1) Orgánmi činnými v trestnom konaní sa rozumejú súd, prokurátor, vyšetrovateľ a policajný orgán.

(2) Policajnými orgánmi sa rozumejú poverené orgány Policajného zboru.³⁾ Rovnaké postavenie majú v konaní o trestných činoch príslušníkov ozbrojených síl aj poverené orgány Vojenskej polície,⁴⁾ v konaní o trestných činoch príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a o trestných činoch osôb vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo väzbe poverené orgány tohto zboru,⁵⁾ v konaní o trestných činoch príslušníkov Železničnej polície Slovenskej republiky a o trestných činoch spáchaných v obvode železničných dráh a vlečiek poverené orgány Železničnej polície Slovenskej republiky,⁶⁾ colné orgány,⁷⁾ ak ide o trestné činy spáchané v súvislosti s porušením colných predpisov, a kapitáni lodí na diaľkových plavbách⁸⁾ v konaní o trestných činoch spáchaných na týchto lodiach.

(3) Kde tento zákon hovorí o súde, rozumie sa tým okresný súd, krajský súd, vojenský obvodový súd, vyšší vojenský súd a Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

(4) Kde tento zákon hovorí o okresnom súde, rozumie sa tým aj obvodný súd, prípadne iný súd s rovnakou pôsobnosťou, a pokiaľ z jednotlivých ustanovení nevyplýva niečo iné, aj vojenský obvodový súd; kde tento zákon hovorí o krajskom súde, rozumie sa tým aj Mestský súd v Bratislave, a pokiaľ z jednotlivých ustanovení nevyplýva niečo iné, aj vyšší vojenský súd.

(5) Kde tento zákon hovorí o okresnom prokurátorovi, rozumie sa tým i obvodný prokurátor, prípadne iný prokurátor s rovnakou pôsobnosťou, a pokiaľ z jednotlivých ustanovení nevyplýva niečo iné, aj vojenský obvodový prokurátor; kde tento zákon hovorí o krajskom prokurátorovi, rozumie sa tým i mestský prokurátor v Bratislave, a pokiaľ z jednotlivého ustanovenia nevyplýva niečo iné, aj vyšší vojenský prokurátor.